

פרוטוקול מס' 103
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ד', ש'ו באב תשי"ב -
6.8.52, בשעה 9.00.

- משתתפים:
- י. גורי - היו"ר
 - ח. אריאב
 - י. אפרתי
 - י. בדר
 - ש. דיין
 - ק. לוז
 - י. פורדר
 - א. ציזלינג
 - ט. קלפר
 - ס. שנה
 - ז. סוזאייב
 - י. רוקח
 - ז. שפר
 - ר. שרי

נעדרים: א. ס. גניחובסקי

- מוזמנים:
- שר האוצר - ל. אשכול
 - מר זנגי - החשב הכללי
 - מר גולדמן - מנהל המכס
 - מר גפני - משרד האוצר - מחלקת מס מותרות
 - ד"ר לבנשל - משרד המסחר והתעשייה
 - מר צדוק - משרד המשפטים
 - מר גלס - משרד המשפטים
 - מר צידון - סגן מזכיר הכנסת
 - מר בזק - מזכיר

- סדר-היום:
- 1) חוק מס מסוייג ומס מותרות
 - 2) תשלומי חובה
 - 3) תשובות שר האוצר לשאלות.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

מאחר שבסעיף 18 של חוק מס מסוייג ומס מותרות איש עוד צורך בהגהה - אנו עוברים לסעיף 19.

היו"ר קורא את סעיף 19:

הוחלט: לקבל את סעיף 19 של החוק.

היו"ר קורא את סעיף 20:

הוחלט: לקבל את סעיף 20 של החוק.

היו"ר קורא את סעיף 21 התוסף:

י. בדר:
אינני מבין את פשר הסעיף הזה. כיצד אפשר לענוש אדם בעד עבירה שעשה אדם אחר? אדם יכול להיות אחראי בעד עצמו, או אצא להיות אשם אם פקידו או סוכנו עשו משהו בפסדותו. בלי שהם ידעו שהם עושים מעשה בניגוד לזו. אולם הסעיף

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

י. בדר:

כפי שהוא מנוסח כאן מטיל על אדם אחריות בעד פקידו או סוכנו וכדומה, גם אם הם עשו מעשה בניגוד לחוק על צדעת עצמם, ובלי ידיעתו.

הוחלט: לדחות את הדיון בסעיפים 21 ו-22, עד לאחר שינוסח תיקון מתאים.

היו"ר קורא את סעיף 23:

סר גלם:

אתן דוגמא לסעיף קטן (ב): הנהלת המכס מוצאת שמחורגו של סוחר מסויים, שהיתה ברשימת הסטוק שלו, הוצאה מן הסטוק. הוא טוען שמסר את הסחורה לפלוני. למשל: היה זה שעון שנתקבל אצלו לתיקון והוחזר לבעליו אחרי התיקון. הסוחר יוכל תמיד להוכיח שהשעון היה אצלו רק לשם תיקון ולא נסכר אלא נסדר לבעליו. תמיד יהיה קל יותר לסוחר להוכיח שהוא איננו אשם, מאשר אצא לתביעה, להוכיח שהוא אשם, כי כל ההוכחות בידו.

ז. סוואייב:

אינני יכול להסכים לסעיף כפי שהוא מנוסח כאן. אצל צורפים, שענים ובעלי פלאכה ישנם ספרים שאפשר לבדוק לפיהם אם סוחר מסויים אצא נסכר או נתקבל לתיקון.

היו"ר י. גורי:

אם מבטלים את הסעיף הזה - משאירים פתח רחב להברחה.

הוחלט: לדחות את ההצבעה בסעיף 23.

היו"ר קורא את סעיף 24:

היו"ר י. גורי:

אני חולק ^{אם} הנוסח: "המנהל רשאי לכפר".

סר גפני:

הכוונה איננה ל"כפרה", אלא מלשון: "כופר", כלומר: שהמנהל יהיה רשאי להסיר לאדם את

ענשו בכופר כסף.

סר גלם:

ארתו נוסח נתקבל בחוק לתיקון פקודת היבוא והיצוא, ואנו חייבים לשמור על אחידות החוק. אני חייב להפנות את תשומת לבו של הוועדה לתוצאות א העלויות להיגדס מאי-שמירה על אחידות הלשון בכל החוקים. אני מבקש את הוועדה לשמוע בעניין זה את המסובה עלי - את סר צדוק.

י. רוקח:

אני מבקש שתהיה ועדה פנימית שתחליט בכל פעם על אפשרות של "כפרה" כזאת, ושהדבר

לא יהיה מסור בידי של אדם אחד.

האפשרות

סר גפני:

אצא/להסיר עבירה בכופר כסף, זוהי זכות הניתנת לאדם, והוא יכול תמיד לפנות לבית המשפט אם אין הוא רוצה. העניין מביע למנהל על ידי עובדי המחלקה והפקידים המסובים, וללאו הכי לא יפעל המנהל בלי להתייעץ איתם, ואין מקום לוועדה בעניין זה. העתקנו זאת גם מפקודת המכס הקיימת כל השנים, ובכלל המדיניות.

הוחלט:

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

היו"ר קורא את סעיף 25:

א. סוזאייב:
זהו סעיף חשוב ומסובך. אינני חושב שאפשר להשאיר סמכות כזאת בידי שר האוצר, שיוכל לשחרר יבוא סחורות לבני אדם מסויימים מתשלום מס. מר פירוש: "בני אדם מסויימים"? במציאות החקשנית שלנו - פעם בצדק ופעם שלא בצדק - סעיף כזה עלול לעורר חשדות. אני מציע להוסיף: באישור ועדת הכספים.

א. ציזלינג:
כאשר דנו על הענין בוועדת משנה, הוסכם שתהיה רשימה של המוסדות שיהיו משוחררים מן המס, ורשימה זו אני מציע עכשיו; רשות מקומית, בתי חולים ציבוריים, בתי ספר, מוזיאונים, חומר לעבודת ציידים וכו'?
(נכנס מר צחק)

היו"ר י. גורי:
ביקשנו שמר צדוק יבוא לכאן, כדי שנברר ביחד אתו את פירוש המלה "לכפר" בסעיף 25. אנו מבינים את הצורך באחידות הלשון בחוקים - אולם מלה זו צורמת את האוזן, והאם אי-אפשר להחליף אותה במלה אחרת?

מר צדוק:
האם הייתם מסכימים למלה "למחול" במקום "לכפר"?

ח. אריאב:
אי אפשר להגיד: "למחול", היות ואין הסעיף הזה מתכוון לסחילת העוון - אלא להסרתו בכסף.

מר צדוק:
אני מציע שהיו"ר, מר גלס ואנזוכי, נשב אחד כך וננסה לבגיע לכלל הסכם בענין זה.

הרחלט: לקבל את הצעתו של מר צדוק.

ח. אריאב:
בסעיף 25 (א) אני מציע תיקון: במקום שכתוב: מכירה לממשלה, שיהיה כתוב: מכירה לממשלה ולרשויות מקומיות. פעם אחת ולתמיד יש לכתוב באופן ברור שהרשויות המקומיות לעניינים כאלה דומים לממשלה.
בסעיף (ב) אני תומך בהצעה לכתוב: באישור ועדת הכספים.

מ. קלמר:
אינני תומך בהצעה לכתוב: "באישור ועדת הכספים" אינני חושב שיש להכניס את הוועדה בכל פעם לעניינים אדמיניסטרטיביים אלה.

היו"ר י. גורי:
אני נוטה לקבל את דעתו של חבר הכנסת אריאב, אם בנוגע לשתי הצעותיו. בענין האישור - הרי לוועדה לא יביאו כל מקרה ומקרה, אלא סוגים של מוסדות או גופים שלש לשחררם - וזאת נוכל לעשות.

מר גפני:
אני חושב שבענין אישור ועדת הכספים לא תהיה התנגדות מצדנו - אולם זה יכול לפעמים לעכב את הפעולה. אשר לסעיף 25 (א), בנוגע להצעה להוסיף רשויות מקומיות, מכיוון שהחוק הכללי פוטר יבוא של הממשלה ממסים - בה בשעה שאין הוא פוטר את הרשויות המקומיות - לא כדאי לכתוב כאן שהחוק יפטור את הרשויות המקומיות ממס-מותרות, היות והדבר יתפרש שכאילו בכוונה שם לא פטרו אותם וכאן כן. סעיף (ב) (2) מדבר על כך ששר האוצר רשאי לפטור ממסים וכו'. שם יהיה מסוים

א. ציזולינג:

המצב כרגע הוא כזה שהעיציה פטורה מתשלום מס על תוצרת חוץ - וחייבת במס מותרות. אני מציע לכתוב: "מכירה רב-לאו" למסדות ולמטרות כמפורט לקמן, פטורים מתשלום מס. אם הממשלה תפורט פעמיים - לא ישנה הדבר במאומה בכוונת החוק, ויש לפרט כאן את הרשימה באופן ברור. אין זו דרך טובה להשאיר יותר מדי עקרונות לתקנות.

ענין שני: הממשלה יכולה להיות בעלת רוב המניות במפעל מסויים. אינני רוצה שגם במקרה כזה היא תשחרר, אלא במקרים שהיא ממלאת את תפקידה בתור הממשלה ולא בתור חברה מסחרית או כדומה. הוא הדין אצל רשויות מקומיות.

הרשימה שאני מציע לשחרר היא: מכירה ויבוא למסדות ולמטרות כמפורט לקמן פטורה מתשלום מס: לממשלה, לרשות מקומית - כולל ועד מקומי, בתי ספר ובתי חולים ומרפאות ציבוריים, מוזיאונים, נכים לצרכיהם המיוחדים, ציירים ופסלים - חברים לעבודתם, מסדות סעד לצרכי פעולתם. במקרה שפרט אחד לא נכלל ברשימה - הריני משאיר את הסעיף (ב)(2), הנותן סמכות לשר לשחרר עוד מסדות וגופים.

מר גלם:

על הסעיף (א) אפשר למעשה לוותר. התוצאה שתושג לבסוף, תהיה אותה אלא תוצאה, אולם אחרי ריבוי התכתבויות וריצות לשוא, הסעיף בא כדי למנוע בעד החזרת הכסף שישראל בתורא מס.

בנוגע לעיריות - ישנו שינוי מהותי. מבחשנה משפטית חייב הסוחר בתשלום המס, אולם מבחינה כלכלית הוא רשאי לדרוש את המס מהקונה בפורה של תוספת על המחיר.

הינ"ר י. גורי:

שר האוצר הודיע לא פעם שמתכוונים לפטור את העיריות, וההצעה היא לפרט את השחרור הזה בחוק אצאא גופו. אינני רואה כל סיבה להתנגד לכך - אלא אם כן אומרים שמכלל ה"הן" של אצאא פיסור העיריות כאן - משתמע ה"לאו" בענין היבוא.

מר גפני:

אנו סוכנים לוותר על סעיף (א), ולפי סעיף (ב) הנותן סמכות לפטור גופים ומסדות - נפטור גם את הממשלה. יכולים להיות מסדות שהם גם גופים מסחריים - כמו הדוגמא שנתן מר ציזולינג בנוגע לממשלה או לרשויות המקומיות - והחוק אינו יכול להיכנס לפרטים בכל מקרה ומקרה. לכן מוטב לא להכניס זאת בחוק גופו. כמו-כן ישנם מצרכים מסויימים שאותם לא נשחרר מן המס לעיריות - כמו: נייר וכו'. הכוונה היא רק להשוות את הממשלה לעיריות בענין זה - ולכן אפשר למחוק את סעיף קטן (א).

מר גלם:

במקרה שיתקבל העקרון, הייתי אני מציע לנסח אותו בצורה זו: "מכירה לרשויות מקומיות ויבוא על ידן תהיה פטורה מס". זה יכסה גם אתאא המקרה של היבוא.

י. בדר:

מה פירוש: "הממשלה"? אילו היה כתוב: "משרדי הממשלה" - הייתי מבין. אולם "הממשלה", פירוש הדבר: חבר של שרים היכולים לעשות הכל. אם הכוונה היא באמת למשרדי הממשלה, הרי מדוע משרד הפנים, למשל, יהיה משוחרר מס-המותרות, ומשרד הכנסת לא יהיה משוחרר, וכן לשכת הנשיא לא תהיה משוחררת? אני הייתי מציע לכתוב: "משרדי המדינה/היו משוחררים".

ומסדותיהאא

הוחלט: למחוק את סעיף 25(א).

לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת אריאב האומרת: "מכירה לרשויות מקומיות ויבוא על ידה - פטורה מתשלום מס".

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

הוחלט: לקבל את ההצעה שכל השחרורים - כולל הממשלה והרשויות המקומיות - ייעשו באישורה של ועדת הכספים.

י. פורדר: אני רוצה להשאיר לעצמי את הזכות לברר עוד את היחס בין מס סותרות ומס קניות.

הי"ר קרא את סעיף 26:

מר גלס: התקופה לגביית מס שלם שולט בגלל טעות חשבונאית - נקבעה ל-6 חודשים במקום שנתיים, כפי שהוצע על ידי הממשלה. לדעתי מחייב ההגיון שיהיה שוויון בין שני הצדדים.

ז. סנזאייב: כשהעירותי מה שהעירותי בסעיף 11, על אאאאא החזרה במקרה של הורדת גובה המס - סמוך נימוקי צדק ויושר - ורוב הוועדה הצטרף לכך - הובטח לי שזה ייכלל בסעיף 26. אולם אינני רואה זאת כאן.

הי"ר י. גורי: היות וכולנו הסכמנו לעקרון זה - נשיל על מר גלס לבטח אותו ולהכניס אותו לסעיף זה בתור סעיף קטן (ד).

י. רוסק: היכן הסעיף האומר שחלק מהמס הסווייג יועבר לרשויות המקומיות?

הי"ר י. גורי: עוד בניע לזה.

א. ציזלינג: בסעיף 26(ג), במקום שמדובר על כך שהמנהל רשאי להחזיר את המס א במקרים מסויימים, אני מבקש להוסיף: "או לראם שהוא פטור מתשלום מס".

מר גלס: אם המס נגבה שלא כחוק - וזהו המקרה אם גובים את המס מאדם שהוא פטור מתשלום מס - הרי החוק הפלילי עונה על זה.

ח. אריאב: מה פירוש: "המנהל רשאי"? המנהל חייב להחזיר זאת, ולא "רשאי".

הי"ר י. גורי: אם הוברר שאין כל ספק אאאאא שהסחורה ראויה לשחרור סן המס - הרי באמת המנהל רשאי לעשות זאת. חייב להחזיר את המס ואיננו

מר גפני: בכל מקרה שהמנהל משתמש בזכותו שלא כדין - אפשר לערער בפני בית המשפט.

ח. אריאב: אם לא יהיה כתוב בחוק: "רשאי", הרי בית המשפט יוכל, במקרים מסויימים, להחליט

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

ח. אריאב:

על החזרת המס, אם ימצא שאמצא שהנסיבות באמת מצדיקות זאת. אולם אם כתוב בחוק בפירוש: "רשאי" - הרי בית המשפט כבר לא יוכל לעשות מאומה.

י. גדר:

יש לי הצעת פשרה: אם הוכח להנחת דעתו. זה פטיל גם חובה - וגם אא נותן את

האפשרות לשקול.

מר גפני:

לא בכל המקרים אנו רוצים להחזיר. אמנם כתוב שבאם אאא השתמש אדם בסחורה הפעונה מס, לשם ייצור סחורה שאיננה פעונה מס - כמו: מוצרי "לכל" - הרי יחזירו לו את המס. אולם לא בכל המקרים אנו מתכוונים להשתמש במס. אם אדם הביא ארצה משי טוב לשם ייצור מוצר "לכל" - אינני יודע אם תמיד נסכים לשחרר את המס הזה ולהחזיר לו את המס ששילם. לכן הוצע כאן לכתוב: "רשאי".

י. גדר:

הרי משרד המסחר והתעשייה מחליט איזה מוצר הוא מוצר "לכל", ואז יוכל להחליט על מוצר מסויים שאין הוא "לכל". אבל על מוצר שהוטב שהוא מוצר "לכל" - יהיה המנהל חייב להחזיר את הכסף.

מר גלס:

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לכך שאםכירה לצורך יצוא איננה פטורה מס באופן אוטומטי. כיצד יהיה המנהל חייב להחזיר את המס במקרה של סעיף 26(ג)(2), בה בשעה שעל היצוא של אותה סחורה כלל לא חל הפטור? או: הובאה סחורה לישראל והוחזרה בלי שינוי. א מתי? יכול לקרות שאדם מחזיר סחורה לחץ-לארץ אחרי שהחזיק בה כאן במשך שנים אחדות ולא הצליח למכור אותה. כיצד אפשר לחייב את המנהל להחזיר את המס בכל המקרים האלה?

ז. סנוואייב:

למה הכנסתם, אפוא, סעיף זה?

מר גלס:

זה נכתב כדי לתת סטכנות למנהל להחזיר את הכסף - אבל לא כדי לחייב אותו.

אני סוכן לקבל את ההצעה לחייב את המנהל רק בנוגע לסעיף קטן (ד) שהוחלט להוסיף, הסעיף המדובר על הקטנת המס.

האמצא
הוחלט:

לקבל את הצעת מר גלס.

המתייגות: לחברי הכנסת ח. אריאב, י. גדר.

הי"ר קורא את סעיף 27:

הי"ר י. גורי:

בשלבנים מסויימים נאמר שהשר ימנה את הוועדה. מדוע נכתב כאן שהשר רשאי לסנות את הוועדה?

מר גפני:

אנו חוששים שאם יהיה כתוב: "ימנה", ומטעמים מיוחדים לא יספיק השר לסנות את הוועדה - לא יוכל כל החוק להיכנס לתקפו. אם הוועדה רוצה דוקא לחייב את השר לסנות את הוועדה - הייתי מציע לכתוב: "שר האוצר ימנה, תוך ששה

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

מר גפני:

חדשים, כי חייבים לתת לו שהות לכך.

י. בדר: אני מציע להוסיף את המלה "ציבורית" אחרי המלה "ועדה".

הוחלט: לכתוב: שר האוצר ימנה ועדה.

י. פורדר: אשר להרכב הוועדה - אני הייתי מציע שהשר ימנה את הוועדה מבין חוגים כלכליים גדולים, מהחוגים הנוגעים בדבר, ולא מהמשרדים.

י. בדר: אני מציע לכתוב: "ועדה ציבורית מייצגת, ששני שלישים מחבריה לא יהיו עובדי מדינה".

א. ציזלינג: אני מציע לנסח את הסעיף בצורה זו: שר האוצר ימנה, לאחר שיינועץ בוועדת הכספים, ועדה ציבורית מייצגת למנהל בביצוע חוק זה. הנסיון בעבר הוכיח כי הסינויים על ידי הממשלה לא תמיד היו מוצלחים ביותר.

י. רוקח: אינני מציע לכתוב בחוק שעל שר האוצר להיוועץ בדבר עם ועדת הכספים - אולם שייורשם כאן ששר האוצר יעשה זאת.

היו"ר י. גורי: אם בחירת חברי הוועדה היא בחירה אישית - אין זה נאה ומכובד שוועדת הכספים תיכנס למינוי זה.

הוחלט: לקבל את ההצעה של מינוי ועדה ציבורית.

לא לקבל את הצעת חבר הכנסת ציזלינג.

הסתייגות: לחבר הכנסת א. ציזלינג.

היו"ר קורא את טעיף 28:

א. ציזלינג: בנוגע אאאאאלצווים שיהיו קיימים, כאילו הוצאו על פי חוק זה - אני מציע להוסיף: "במידה שאינם עומדים בסתירה לחוק זה". יכולים להיות, למשל, מקרים שגובה האחוז נקבע בצווים בצורה מסוימת, ואילו החוק המוצע מבטל את הדירוג הזה ומכניס דירוג חדש. אני רוצה שיהיה ברור שאז אותם צווים יהיו בטלים.

היו"ר י. גורי: החוק והצווים - החוק קודם. זה ברור, ובמידה שיהיו צווים קודמים שהם סותרים את כוונת החוק החדש - ברור שהם בטלים, ואין צורך לכתוב זאת במפורש פה. לשם כך נחקק החוק, כדי לבטל דברים שאינם רצויים בצווים ובחוק הקודם.

א. ציזלינג: אם כן - מדוע חוששים לכתוב זאת?

א.כ.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

הוחלט: לא לקבל את הצעת חבר הכנסת ציזלינג

הסתייגות: לחבר הכנסת א. ציזלינג.

הי"ר קורא את סעיף 29:
"שר האוצר מסונה על ביצוע חוק זה."

הוחלט: לקבל את סעיף 29.

הי"ר קורא את סעיף 30:

מה פירוש סעיף (5): "תשלום לאדם המסייע
בביצוע היעיל של חוק זה" למה חותרים

ז. טוזאייב:

בסעיף זה?

אני מערער גם על סעיף 4: "בעד כל תעודה..."

י. רוקח:

תעודה דומה נמצאת גם בפקודת העיריות,
והן גזכות אגרות גבוהות למדי על פיה.

מר גלס:

הוחלט: למחוק את הסלה "כל" לפני המלה "תעודה"
בסעיף (4), ולהשאיר את המלים: "בעד תעודה
הניתנת לענין זה..."

אני מבקש לדחות את ההצבעה בענין סעיף
(5), עד אשר אתייעץ בענין זה.

מר גפני:

מה פירוש סעיף (6)?

י. פורדר:

למשל: על מכונת חל סס סותרות. הכוונה
היא שמשרד הרישוי לא יתן רישיון למכונת

מר גפני:

אם לא שולם בעדה המס.

אם אני צריך, למשל, להחליף את הרישיון
של המכונת שלי, שקניתי לפני 6 שנים
ואז לא היה חל עליה מס, האם פירוש הדבר שלא אקבל את הרישיון החדש עד
אשר אשלם את המס?

ז. טוזאייב:

המדובר הוא לא על חידוש רישיונות, אלא
על מתן רישיונות.

מר גפני:

הוחלט: לקבל את סעיף 30 מחוק לסעיף (5), שאליו
עוד יחזרו.

הי"ר קורא את סעיף 31:

א.כ.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

היו"ר קורא את סעיף 32:
"תקפו של חוק זה הוא מיום....."

אני מציע: סיום פרסומו ברשומות הצווים הקיימים, שרידים ועומדים. את הצווים

א. ציולינג:

החדשים יפרסמו בשעה שיפרסמו.

אם כתוב: "השר ימנה מועצה", הרי שכל החוק איננו יכול לפעול בלי המועצה.

מר גלט:

לשר ישנה שהות למנות את המועצה.

היו"ר י. גורי:

אני מציע לכתוב: "שר האוצר רשאי, גם לפני היכנס חוק זה לתקפו, אאאאאא להתקין תקנות ולמנות מועצה לפי חוק זה, בתנאי שהחלטות אלו תקפן יהיה מיום היכנס חוק זה לתקפו". זה היה גם בחוק קרן חופשה.

י. גורי:

אני מציע את התאריך: 1.9.52.

י. רוקח:

הוחלט: לקבל את הצעת חבר הכנסת רוקח ולכתוב: "תקפו של חוק זה הוא מיום 1.9.52".

אני מבקש שהות להתייעץ בענין סעיף 21, וכן בענין סעיף 18 לא הספקתי עדיין

מר גלט:

לכתוב את הנוסח.

עלינו עוד לדון, אפוא, בסעיפים: 18, 21, 22, 30(5), סעיף 14 בנוגע לסימון; בענין האגרות, ושיעור הפרשה לרשויות המקומיות, שאליו עוד נחזור בנוכחותו של שר האוצר.

היו"ר י. גורי:

כמה פעמים ביקשתי חומר נוסף על הבטחת הכנסת הסכום של 22,000,000 ל"י מס זה. בשבילי חשוב הדבר לשם קביעת הדירוג של מס המותרות והמס המסוייג. אני מבקש לשפור לי את האפשרות להכניס הסתייגויות בענין זה. למשל: אם אדם איננו קונה רדיו, אי אפשר להגדיל את ההכנסה מס זה על ידי כך שנטיל מס מוגדל על מכשירי רדיו אחרים. יש להגדיל קצת את המחזור. אני דורש להקטין את המס המסוייג, ולהכניס יתר גמישות במס מותרות. על ידי כך שמטילים על מצרך מסויים 20% מס מותרות, ייתכן שאפשר יהיה לגבות יותר מסף מאשר אם יטילו עליו 50% מס. כאשר הצבענו בענין זה, הבטיחו לנו את החומר.

י. פורר:

בחוק נאמר שהמס המסוייג הוא "עד 5%", ולא: "5%". כלומר: המס יכול להיות גם

היו"ר י. גורי:

פחות מ-5%.

בסעיף 28 הוחלט לחכות לתיקון שלי, ואני מציע אותו עכשיו: "חזקה שנמכרה - אלא אם

ז. סוזאייב:

הוכח אחרת".

הוחלט: לקבל את הצעת חבר הכנסת סוזאייב ולכתוב:

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

ב. תשלומי חובה:

הי"ד י. גורי:

באתי אמש בדברים עם הסיעות השונות בנוגע לתשלומי חובה. הארכנו את תקפם מ-11 ליום ב' הבא יהיה ה-11 באוגוסט. והממשלה מבקשת להאריך את תקפם עד ל-11 לדצמבר. הכללי לא יתנהל כאן - אלא בכנסת. אני שואל את החברים אם יש להם הצעות או הסתייגויות בענין זה.

ז. סנזאיב:

אולי אפשר לקבל מד"ר לבנטל כמה מספרים על המצב כיום בקשר לגביה מהמלאי וכו'?

י. רוקח:

אני מבקש ~~אנא~~ תחזור על החלטה שנתקבלה בזמנו שעל ציוד ומלאי לא יטילו מס בלי שיביאו זאת מקודם לוועדת הכספים.

הי"ד י. גורי:

החלטה זו רשומה כבר, ואין צורך לחזור עליה.

ד"ר לבנטל:

לפני המספרים, ברצוני לתת כמה דברי הסבר, כי יש לי הרושם שקיימת אי-הבנה מסוימת לגבי החוק הזה. החוק הזה שנחקק לפי תקנות שעת חירום, בא רק כדי לסתום פריצה - אולם אין זה המכשיר העיקרי והחשוב שלפיו גובים תשלומי חובה. קיים סידור, ומותר לרשויות המוסמכות לגבות מסי יתר על מצרכים העומדים למכירה, בהתאם לתקנות ההגנה 1939. זהו המכשיר המקובל, שלפיו גובים 98% מס זה. כל זמן שמטילים תשלומים כאלה על המלאי - משתמשים במכשיר זה בלבד. אולם נתברר, בקשר עם השערים השונים, שאי אפשר לגבות תשלומים כאלה מציוד, וגם מחומר שלא נהפך למצרך בסובן החוק. למשל: חומר בנין ~~למבנים~~ לבנין - ~~אנא~~ אין זה מצרך בסובן החוק, ~~אנא~~ רק במידה שחברת בנין מביאה את הסחורה. ~~אנא~~ אצל ~~אנא~~ אולם אם מביאים את חומר הגלם אנשים פרטיים לשם מכירה - הרי שהם חל על חומר הבנין. לפי הסידור הקודם אי אפשר היה להטיל תשלומי חובה על ציוד שאיננו עומד למכירה - הכוונה היא כמובן לציוד חדש. אם אדם הביא חמרי בנין והם עומדים למכירה - אפשר להסתמך על המכשיר הקודם ולהטיל על היבואן תשלום חובה. אבל אם חברת בנין מביאה חמרי בנין ומשתמשת בהם לשם בניית בנינים, ומוכרים את הבנינים או משכירים אותם - הרי לפי החוק הקודם אי אפשר היה להטיל תשלומי חובה על היבואנים האלה. רק לצורך זה נחקק החוק הזה. מחובתי להגיד שב-95% ומעלה, משתמשים במכשיר הקודם. בחוק הזה משתמשים עד כה כדי להטיל תשלומי חובה על ציוד, וגם זה במידה מצומצמת מאד. ~~אנא~~ בחשבון, בדרך כלל, חוץ משאריות ממלווה קודם - הצרפתי והבלגי - רק במקרה שהביאו ציוד על סמך המלווה האמריקני, ורק במקרה שב-13 לפברואר היה הציוד במכס, ושרם שוחרר מן המכס. לגבי כל המקרים שהביאו על סמך המלווה האמריקני ציוד, והציוד הזה שוחרר מהמכס והוחזק על ידי בעל הציוד - עד כה לא הוטל שום תשלום חובה.

ז. סנזאיב:

ומה במקרה שהציוד שוחרר אחרי התאריך הזה?

ד"ר לבנטל:

במקרה זה לפי תנאי הקריטיב שנקבעו עם הבנקים, על היבואן לשלם לפי השער החדש, ואין שום ~~אנא~~ מקום לשלם תשלומי חובה.

ז. סנזאיב:

מה במקרה שהסחורה הגיעה לבמל לפני ה-13 לפברואר, אבל שוחררה מהמכס רק

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

ד"ר לבנטל:

בזמן האחרון לא גבו, עד אשר ייקבעו העקרונות הכלליים. הדבר הזה עדיין איננו ברור. אבל אני יכול לתת סמפרים לגבי הפרש הזה - אני רואה שלענין הזה ישנה חשיבות-יתר. שוחרר/ עד כה מהמכס לגבי המקרים האלה ציוד בשווי של 500,000 ל"י בערך - נגד התחייבויות. בעוד שערכו של הציוד שטרם שוחרר, ועדיין מונח במכס, הוא 100,000 דולר. בעצם מצטמצמת הפרובלימה ב-100,000 דולר. 500,000 הל"י האלו שוחררו נגד התחייבות לשלם בלי ערעור. על ה-100,000 דולר עדיין מתנהל משא ומתן.

ז. מוזאייב:

אם יפסקו בנוגע ל-100,000 דולר שלא צריך לקבל עבורם לפי השער החדש - האם אלה ששילמו את ה-500,000 לירות יוכלו לקבל את כספם בחזרה? הרי צריך להיות דין אחד לגבי שני המקרים.

ד"ר לבנטל:

החוק הזה מרשה להטיל תשלומי חובה. ה-100,000 דולר עדיין נמצאים בדין. עד כה טרב שוחררה הסחורה. בעלי הסחורה הצריכים לשלם 500,000 ל"י הסכימו להוציא את הסחורה ולהתחייב לשלם את הפסד.

ז. מוזאייב:

יכולה להיות התחייבות של אדם האוסר: היום אין לי כסף, אולם אני מתחייב לשלם את המכס בעבור זמן-מה, כאשר יהיה לי הכסף. ישנה התחייבות מסוג אחר, שאדם אוסר: אני מוציא את הסחורה, ואני מתחייב לשלם את הכסף אם יתברר שבאמת מגיע ספני הכסף הזה. איזה משני הסוגים אלא הוא סוג ההתחייבות של ה-500,000 ל"י?

ד"ר לבנטל:

ההתחייבות היא מהסוג הראשון - התחייבות ברורה לשלם, ללא כל תנאי.

חפרי הבנין שהובאו עד כה, אין בנוגע אליהם כל דיון. הם סודרו לפני הנוהל המקובל. שולמו סכומים שנכנסו למכום הכולל. משרד המסחר והתעשייה גובה בדרך כלל אך ורק את התשלומים השייכים למלאי של סחורות בארץ. נגבו עד כה בערך 8,500,000 ל"י - אם כי המספרים משתנים מיום ליום. הכסף בא במזומנים, ובחלקו, כ-1,000,000 ל"י - בשטרות. זה מהווה כ-3 נבעים מהמכום הכולל שמצפים לגבות לגבי המלאי. בדרך כלל חושבים שמגיע למשרד סך של כ-12,000,000 לירות. הרוב נגבה וייגבה לפי אמצאא המכשיר הקודם - לא לפי החוק הזה. מלאי הוא בדרך כלל סחורה העומדת למכירה, ואין צורך להסתפק על החוק החדש הזה. בנוגע לסחורה השוטפת המובאת - לא משרד המסחר והתעשייה הוא המטפל בכך, אלא המכס והבלו בתוך משרד האוצר. הסכומים המתקבלים על ידם מועברים מיד לחשב הכללי. אמנם משרד המסחר והתעשייה עורך את החישובים - אבל אין הוא גובה את הכסף.

עכשיו אני מגיע לסוג חדש: אמצאא סחורה מובאת שאיננה במלאי בארץ, אלא באה יום-יום ארצה אחרי ה-13 לפברואר.

א. ציזלינג:

אם כך - אין אלה כבר תשלומי-יתר.

ד"ר לבנטל:

מדוע לא? הם שילמו בעד הסחורה לפי השער הקודם. על זה אין לי עדיין נתונים מדוייקים, אבל זה מסתכם בערך ב-2,000,000 עד 3,000,000 לירות. זה סחוף למכום של 8,500,000 לירות, ואין זה נוגע בעצם למשרד המסחר והתעשייה. אני יכול להתקשר עם החשב הכללי, ואבקש ממנו פרטים מדוייקים יותר בענין זה.

נשאר פרט שלישי: ציוד. לגבי ציוד אמרתי כבר שנתקבל סכום של 500,000 לירות בהתחייבויות, ונשארו בנטל בערך 100,000 דולר. 500,000 הלירות - זהו שווי תשלומי החובה, ולא ערך הציוד. 100,000 זהו סכום המס - לא ערך הסחורה. 100,000 דולר לפי דולר-לירה.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

ד"ר לבנטל:

אשר לפירוט התשלומים אשר הוכנסו עד כה - מה שנוגע למשרדי, המצב הוא כפי שאמרת. אשר לסחורות שהיננו שנתקבלו שלא דרך משרד המסחר והתעשייה - אמרתי בספורש שאין בידי נתונים ברורים, אבל לפי הערכה של משרדי, הגיעו הסכומים - 2,000,000 עד 3,000,000 ל"י. עד כמה הוצא זה לפועל - אינני יודע. אבל זאת אפשר לברר במשרד האוצר, ואשתדל לעשות זאת. אינני יודע אם תוך זמן כה קצר אפשר יהיה לתת את הפירוטים - עד יום ב' כפי שדורשים - בבהירות הדרושה.

ז. סוזאייב:

הד"ר לבנטל מבדיל בין החלק של המלאי שממנו גובה משרד המסחר והתעשייה, ובין החלק שגובה המכס. אולם מה בענין משרד התחבורה והבריאות, שגם שם גובים הפרשים? האם זהו חשבון שלישי?

ד"ר לבנטל:

זה נכנס למשרדי. המשרד מבצע את כל תשלומי החובה לגבי הסחורה הנמצאת במלאי.

את התשובות לשאר השאלות - אמציא בכתב.

היו"ר י. גורני:

חבר הכנסת פורדר נאלץ היה לעזוב את הישיבה לזמן מה, אולם הוא ביקש להודיע בשמו שהוא מסכים להארכת אמצא התוקף. גם חבר הכנסת בדר נאלץ לעזוב את הישיבה - והוא ביקש עוד לשקול את הענין בדעתו ואם ימצא צורך - הוא מבקש לשמור לו את הזכות להכניס הסתייגות.

גם אני מבקש לשמור לי את הזכות להסתייגות.

א. ציזלינג:

גם לי מבקש לשמור זכות להסתייגות אחרי קבלת הפרטים.

ז. סוזאייב:

בשיחה שהתא ליור הוועדה עם הסיעות בענין זה, התביתי את הסכמתנו בקבלת החומר.

א. ציזלינג:

המטלה נהגת בנו מנהג שאיננו הוגן. הענין הזה הוא אחד העניינים המסובכים. ישנן סתירות בין דבריהם של שני שרים, וישנן תשובות סתמיות. אני טכן לוותר על 24 השעות שהחומר צריך להיות מונח על שולחן הכנסת, ואני מבקש שהחוק יונח על שולחן הכנסת רק ביום ב', לאחר שנדון פה בענין. אולם אם תבוא דרישה מצד א חבר כלשהו בבית לשמור על הפרוצדורה של 24 שעות - בוכל לדון בענין ביום ג', ולהחליט באופן ריטרואקטיבי.

ז. סוזאייב:

הרושם הוא שהמשרד איננו מפנק אותנו יתר על המידה במסירת חומר ומספרים. ברגע שיש באפשרותנו לחוץ על המשרד - אנו עושים זאת בדרך זו של דחיית ההחלטה, אולי זה יאלץ את המשרד להחיש את מסירת החומר. רק אז נכין את ההסתייגות - אם תהיינה לנו כאלו.

היו"ר י. גורני:

אין כל מניעה שהחוק יונח על אשולחן אצא הכנסת.

א. ציזלינג:

אינני מסכים לכך - אני רוצה להציע הצעות מעשיות בענין, שאולי תתקבלנה.

א.כ.א

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

ח. צווק:
אני מציע שהיום יונח על השולחן נוסח של חוק להארכת תוקף, עד סוף השנה. ביום ב' בכורך תתכנס הוועדה לדיון. בישיבת הוועדה יקרא אחד משלושה: א) או שכולם יסכימו להארכת התוקף ללא הסתייגויות - ואז מה טוב; ב) או שהנוסח של הרוב ישאר: הארכת התוקף עד סוף השנה ואז יהיה הסתייגויות שאותן יניחו על השולחן ביום ב' בכורך; ג) או שהרוב יחליט, לאור החומר הנוסף, על תיקון כלשהו. אז יניחו ביום ב' בכורך נוסח שתוקן במקום הנוסח שהונח היום. על כל פנים, אם נניח היום על השולחן את הנוסח, נהיה בסדר ולא ניוזק לוועדת הכנסה - וכל הדרכים להסתייגויות נשארות פתוחות.

אני תומך בהצעה זו.

הי"ר י. גורני:

ח. אריאב:
אני מסכים, אולם בתנאי אחד: אם החומר לא יוגש ביום ב', - נדחה את ~~אצאא~~ הנחת ~~אצאא~~ על שולחן הכנסת עד ליום ג', בתנאי שהחומר יוגש עד אז.

הוחלט: לקבל את הצעת חבר הכנסת אריאב.

(נכנסים שר האוצר ושר זגני).

ג. תשובות שר האוצר:

הי"ר י. גורני:
בשלבים הקודמים של הדיון בחוק מס מסוייג ומס פותרות, הוסכם עם המנח קפלן שחלק מסויים של המס המסוייג - המס המינימלי - יופרש לטובת הרשויות המקומיות. היה מדובר על שליש - אבל לי היה נדמה ששר האוצר המנוח הסכים ל-25%. עכשיו צריך לתת לזה ביטוח בחוק. את החוק יש להניח על שולחן הכנסת ביום ב'.

אני מתחייב למסור תשובה בענין זה עד יום ב'.

שר האוצר - ל. אשכול:

י. רוקח:
הרעיון הזה אצא נולד בעיריית תל-אביב, שבנתה 2% מס קניות. הממשלה הזמנית עוד פסלה זאת, והעירייה חתרה כל הזמן לקראת מציאת מקורות חדשים. ואז נולד הרעיון של העברת חלק ממש המותרות לעיריות. הוסכם שחלק זה יבוא מן המס המסוייג.

אם תתקבל הצעתנו - לא יהיה מס קניות ולא מס מסוייג - ומפילא לא יהיה מקום להפרשה

א. ציזלינג:

זו לעיריות מהמס המסוייג.

האם ידוע לכם משהו על ההערכת ~~אצאא~~ הכספית?

שר האוצר - ל. אשכול:

הי"ר י. גורני:
אז מדובר היה על הערכה של 6,000,000 עד 7,000,000 ל"י. הד"ר מנדלסזון אמר אתמול שאם רוצים להכניס 22,000,000 ל"י במשך השנה, ועד ספטמבר ייכנסו רק כ-6,000,000 ל"י - הרי את ה-16,000,000 הנוותרים עד לסוף השנה צריך יהיה לחלק שווה בשווה בין מס פותרות ומס מסוייג, תוך 6-7 חודשים. כלומר: המס המסוייג יהיה בערך 8,000,000 ל"י, מזה היתה הכוונה להפריש לעיריות בין 25% ל-33%. אני נוטה ל-25%.

אני עובר עכשיו לתשובות על שאלות של חברי

שר האוצר - ל. אשכול:

א.נ.א

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

שר האוצר - ל. אשכול:

חבר הכנסת רוקח שאל: האם מוכן שר האוצר לשלם מה שמגיע לעיריות מהממשלה - אמרת כי כבר שכמוכן שהאוצר מוכן לשלם כל מה שמגיע ממנו לעיריות. השאלה תהיה רק בנוגע לסידור: מה מגיע? זאת צריך יהיה לברר עם כל עיריה. הנה מנהג, ובמקרה זה מדובר על עיריה אחת או שתיים, שעשו עבודות בסכומים של עשרות ומאות אלפים אצאא לירות, והאוצר כלל לא ידע. כמוכן זה מכביר אחר-כך. יכול להיות גם אצאאאאא שהיה לחץ מצד המשרד שלנו. יש לעשות חוזי הלוואה, אלא או, על כל פנים, חליפת מכתבים. פה יהיו בוודאי חילוקי-דעות, אבל אני בעד זה שמה שנוגע לעבר - ייעשו כל המאמצים לחסל זאת. נשתדל לחייב את המשרדים הממשלתיים הנוגעים בדבר לשלם זאת מתקציביהם.

אני התחייבתי לא להוציא אף פרוטה בלי האוצר.

י. רוקח:

אנו מצדנו נעשה את כל המאמצים לחסל את פרשת העבר ולשלם מה שיש ואפשרי לשלם.

שר האוצר - ל. אשכול:

כמו-כן שאל מר רוקח אם שר האוצר מוכן לכסות את הגרעונות של השנתיים האחרונות על ידי הלוואה לרשויות המקומיות במקום לתת תמיכה? - בוודאי שסידור כזה היה טוב. על זה ישמח תמיד שר האוצר - הלוואה, וברבית. השאלה היא: האם יכול האוצר לקבל על עצמו להיענות בכלל להצעה זאת? ברגע זה אין לי ברירה אלא להגיד: לא. אולם אני מבין שעוד נדבר על כך. נשתדל במידת היכולת לעזור האחד לשני.

חבר הכנסת סוזאייב שאל: מהי עמדת האוצר בענין האובליגציות שחברת "נשר" מוציאה, לפי הידיעות שבעתונות, תוך הבטחה לספק מלט ללא רשיון לרכוש האובליגציות הללו? - זוהי שאלה שאינני בטוח אם אני יכול לענות עליה. האוצר ישמח מאד על מפעלים תעשייתיים בארץ, או מפעלים אחרים הרוצים לגייס כספים מהציבור.

ז. סוזאייב:

אם המפעלים פונים לציבור ורוצים לקבל ממנו הון חוזר - תבוא עליהם ברחה. אבל השאלה היא: אם זהו הקו? השאלה היא אם השיטה הנכונה היא לפנות לציבור ולהגיד אלא לו שלא הכסף הוא הבטחון אלא המלט. ומה אם שיטה זו תלך ותתרחב גם בנוגע למצרכים אחרים? ישנה עוד שאלה נוספת: אם מתחייבים כעבור מספר שנים לספר מלט חופשי במחיר שנקבע כאן - הרי הממשלה בעקיפין מעודדת שוק שחור במלט כעבור מספר שנים - במקרה שעדיין יהיה אז פיקוח. אם כעבור שלוש שנים, למשל, תמשיך האינפלציה להשתולל, ומחיר הטון מלט יהיה 50 לירות, והמפעל יצטרך לספק מלט לאלה שרכשו היום תעודות, ב-25 לירות הטון - הרי בהכרח שהאחרים יהיו חייבים לשלם את ההפרש, כלומר-: 75 לירות הטון. אזלי מתעורר חשש שאת הכסף ישלם הצרכן שיקבל את אצא המלט בהקצבה כעבור שלוש השנים.

אצאא לדתתי מופרכת ביסודה הטענה שאלה שרכשו את האובליגציות יקבלו מלט בלי

הינ'ר י. גורי:

פיקוח.

על זה ישנו כבר הסכם.

י. רוקח:

לפי דעתי שייך ענין זה לחברות. פה ישנו חשש אם על ידי שיטה כזאת באישור הממשלה אין אנו יוצרים גורם נוסף נגד יציבות המטבע. זוהי שאלה יסודית, ואני מהסס להביע דעה עליה.

י. פורדר:

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

שר האוצר - ל. אשכול:
 אני יודע שהיה דיבור כזה, ואני יודע ששר האוצר המנחה הסכים לדבר כזה, מתוך חישוב שעד אשר נגיע לענין - יהיה בארץ סיליון טון שלט. היום אנו מייצרים 500,000 - 400,000 טון. נביח שגם בית החרושת "שמשון" יתחיל אי-פעם לפעול. אולם אני מודה שאינני יודע פרטים, ובישיבה הבאה אמסור פרטים יותר מדוייקים. עם החברה המרכזית עשינו התחלה של יצוא שלט לחוץ-לארץ אפילו בשנה זאת, בין חצי סיליון ל-3/4 סיליון דולר - כמה אלפים טון בשנה, בכדי לבדוק את השווקים. דומני שהענין קרוב להצלחה, ואני כבר כמעט ומשתמש בכסף הזה. אינני יודע אם "שמשון" סוכר בצורה זו, אבל אם לממשלה באה עכשיו בזמן האחרון בהצעה ספוטלת כזאת שבטכום מסויים יגמרו טוף-טוף את בנין בית החרושת - הרי כדי שלא יוכלו לטעון כלפינו ש"אין אנו עוזרים ליזמה הפרטית", איפשרנו בקשיים רבים את ההלוואה, כי אנו רוצים מאד לראות את המפעל גמור.

בשאלתי: מתי יוכל שר האוצר להביא סקירה על מאזן התשלומים? - זאת שאלו חברי הכנסת פורדר וסוזאייב. גם אני מצטרף לשאלה זאת - אולם אין לי עדיין תשובה. ברור שאנו מטפלים בענין, וברור שיש קצת צרות. אפשר לשבת ולעשות את הסיכום תוך שעתים - אולם עד שמקבלים מספיק נתונים כדי לשבת ולעשות את הסיכום, עובר זמן רב.

י. סוזאייב:
 אנו מוכנים לקבל "חומר גלם" בענין זה.

שר האוצר - ל. אשכול:
 אין זה רצוי.

א. ציולינג:
 האם אתה כולל בזה גם חובות מטבע חוץ, באיזה סכום נמצאת כיום המדינה בשטח זה?

מ. סנה:
 את ענין החובות מסר לנו המנחה קפלן בישיבת ועדת משנה, עד ליום 1.4.52.

י. פורדר:
 ברצוני להוסיף עוד שאלה: האם בכרוונת הממשלה להביא עוד לפני הפגרה את תכנית היבוא?

שר האוצר - ל. אשכול:
 אינני יודע אם אני יכול להבטיח זאת. ברבע שהתכנית תהיה מוכנה - תקבלו אותה.

חבר הכנסת רוקח שאל: מהי הסיבה שבטעיף רשויות מקומיות שבתקציב 1951/52 חולקו למעשה 2,300,000 ל"י, במקום סך 2,900,000 ל"י שאושרו בתקציב? - השאלה איננה ברורה. צריך לקבל יותר פרטים, ואז אוכל להתעניין במסוד המתאים. השאלה צריכה להישאל בצורה זו: מדוע לא שולם סכום מסויים למטרה מסויימת?

מר זבגי:
 מהתקציב הרגיל שולם כל הסכום.

י. רוקח:
 אני מוכן להטביע את הפרטים. קיבלנו מהאוצר רשימה של חלוקת לכל הרשויות המקומיות, והסיכום הוא 2,300,000 ל"י, ובשאלה השאלה: היכן ה-600,000 ל"י הנותרות? האם הן הועברו לטעיף אחר?

מר זבגי:
 הכנסת יכולה לאשר תקציב, אבל האוצר - אם אין לו כסף או שהוא חושב שהעבודה איננה דרושה - יכול לא לאשר את ההוצאה. בחוק התקציב כתוב שהממשלה רשאית

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

היו"ר י. גורי:
 אינני מסכים לפירוש זה - כי אחרת הופך הדבר פלסטר את כל התקציב. לא ייתכן שהכנסת תאשר תקציב של 100,000,000 ל"י - והאוצר לא יוציא יותר מ-50,000,000 ל"י ויגיד שלא פצא לנחונן להוציא יותר. אם אין יותר הכנסות - אפשר להביא לכנסת הצעה לקצץ את התקציב.

שר האוצר - ל. אשכול:
 אינני אומר שיהיה זה משום שיא החכמה להכריח את האוצר להוציא הוצאה מסויימת אם נראה לו שזהו בזבוז מוחלט. אני מצא מוכן לקבל את הדעה שיש להסביר ולהודיע על כך בוועדה. בתקציב הפיתוח, למשל, הייתי הושב זאת לאחד הדברים הבלתי זיהרים לחייב את שר האוצר להוציא את הכסף. במקום סכום של 100,000,000 ל"י, יכול להתברר ש-3,000,000 ל"י אין צורך להוציא.

היו"ר י. גורי:
 אם מתוך סכום של 100,000,000 ל"י אין צורך להוציא 3,000,000 ל"י - נחא. אולם אם הכנסת מחליטה להקציב לרשויות המקומיות 2,900,000 ל"י, לא יכול האוצר לבוא על דעת עצמו ולהחליט שסכום של 2,300,000 ל"י הוא ספיק.

שר האוצר - ל. אשכול:
 ההנחה שהאוצר - לאחר שהגיש את התקציב - איננו בעצם יותר מאשר שלם - היא הנחה מוטעית מעיקרה. לפני הגשת התקציב יכולים לאשר למשרד פסויים מסוים, אולם אחרי אישור התקציב יכול אדם סומחה, שלמד את העניינים, להחליט שהסכום שניתן לאותו משרד הוא סוגזם - ואפשר להפחית בו את ההוצאות. האם במקרה זה יהיה האוצר חייב להוציא על משרד זה עד הפרוטה האחרונה שהוקצה לו בתקציב?

מ. קלמר:
 במקרה כזה צריך לבוא בפני הוועדה.

מר זנגי:
 לא נכון.

היו"ר י. גורי:
 ההבדל הוא שהשר יושב בכנסת ויכול להגן על תקציב משרדו - ואילו הרשויות המקומיות אינן מיוצגות כאן.

שר האוצר - ל. אשכול:
 אני מסכים למסור בוועדה הודעה על דברים כאלה.

מר זנגי:
 נוסף על כך, ברצוני להרגיע את החכרים ולחזור ולומר שלא שילמנו פחות משהוקצב.

שר האוצר - ל. אשכול:
 עד אשר בודקים את התקציב של כל משרד, ורואים אם הכספים הוצאו למורך ולא היו מוגזמים - עוברת לפחות שנה.

היתה שאלה נוספת: מהי הסיבה של אי-סילוי ההתחייבויות של משרד הסעד כלפי הרשויות המקומיות? - על כך קיבלתי תשובה שהשאלה היא סתמית, ומשרד הסעד משלם לפי התקציב המאושר.

י. רוסק:
 משרד הסעד הוא אחד המשרדים הקשים ביותר שובן זה. הוא התרגל לא לשלם - אם כי הוא מאשים בכך את החשב הכללי.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

בענין זה אני מבקש עובדה קונקרטית
אחת - ואני מקבל על עצמי לברר זאת.

מר זנגלי:

שר האוצר - ל. אשכול:
שאלה נוספת: על שום מה בסדר האשראי
לרשויות המקומיות - ואפילו על-ידי
משיכת-יתר? - אני מתקשים להכיר בעובדה זו. החובות של הרשויות המקומיות
גדלו וגדלים גם בזמנים אלה. צמצום האשראי כנראה ישנו, וזה פגע כנראה
גם ברשויות המקומיות, כמו במוסדות אחרים. אין לי תשובה אחרת. אנו
לוחצים על הבנקים לתת את האשראי - אבל יש כנראה פחות כסף ממה שצריך.

אבל המדיניות היא כזאת שהכל סגור
בפני השירותים הציבוריים.

י. רוקח:

הינ'ר י. גורני:
מינימום ועדת ששנה למדיניות האשראי
של הבנקים, בראשותו של חבר הכנסת
פורדר. ייתכן שעוד לפני פגרת הכנסת תביא ועדת ששנה זו את הדו"ח שלה,
ונדון בו בנוכחותו של שר האוצר, אצאצא ואז נדון גם על מדיניות
הבנקים בנוגע לאשראי למוסדות מסויימים.

שר האוצר - ל. אשכול:
נשאלתי: על שום מה אין סמציאיים חמדי
בנין לבתי ספר, לבתי החולים ולמוסדות
הסוציאליים של הרשויות המקומיות (מלט, ברזל, עץ)? - ניתנים חמרים
לפי מיטב היכולת. בשאלה קונקרטית נספל, ונברר אותה.

היתה שאלה: כיצד תושבת הממשלה להשתתף
בהחזקת בתי-הספר היסודיים? - טוכם בשנה זאת על דבר תשלום של 50% ממשרת
המורים. ההגדלה מיעשה במשך שנתיים. משרד החינוך החליט כך.

חבר הכנסת פורדר שאל: האם יש אמת
בידיעות שתוקם קרן ליציבות המטבע, ואם כן - מה הן כוונות הממשלה
בענין זה? באילו אמצעים חושבת הממשלה להשתמש למטרה זו? - אמרתי
שאנו מתקשים עדיין לקרוא לקרן זו "קרן יציבות", אלא "קרן שמורה".
אנו רוצים להקים זאת, ואטרנו שמכל דולר הוצאה נוריד אחוז מסויים.
אם אנו צריכים להוציא 300,000,000 דולר - וזה קרוב לאמת - נפריש את
הקרן מסכום זה.

מניין תקחו זאת?

א. ציזלינג:

למשל: למשרד מסויים יש 72,000,000 דולר
לצריכה. מזה נוריד, כאילו קומיסיון,

שר האוצר - ל. אשכול:

אחוז מסויים - בערך 2%.

פירוש הדבר שהצרכן משלם את 2% האלה.

א. ציזלינג:

לא.

שר האוצר - ל. אשכול:

א. ציזלינג:
אינני מבין זאת. לדוגמא: לשר המסחר
והתעשייה אין תקציב לקנות - יש לו
תקציב להחזקת אפארט. מקציבים לו סכום מסויים אצאצא לסחורות שהוא קובע
סי קונה אותן. הכסף הוא כסף של משהו אחר - כסף זר. אין זה בתקציב.
אם מורידים מן הכסף אחוז מסויים - למי שייך הכסף הזה?

א.ג.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

י. פורדן:
 אני מבין שיצמצמו את ההוצאות ב-2%. אולם
 לי לא ברור דבר אחר. למשל: לשר המסחר
 והתעשייה אין דולרים, אלא הוא מקבל חלק מההענקה בסחורות. אי אפשר לייצב
 את המטבע על ידי ברזל. אני רוצה להבין אם הכוונה היא לרכז את הניכוי
 בעד הסחורה במזומנים - למשל: במלווה העצמאות?

ס. סנה:
 (1) מאילו מקורות של מטבע חוץ יוכל
 האוצר לעשות זאת - ומאילו מקורות לא
 יוכל? למשל: הקרן הקיימת היא מקור של מטבע חוץ. מקרן זה אפשר יהיה להוריד
 זאת או לא? מלווה העצמאות כולו בידינו; ההענקה - לא. אם רוצים להגיע
 ל-1%; הרי על סכומים מסויימים צריך יהיה להגדיל את האחוז, כדי לאזן זאת
 לעומת אותם הסכומים שאי-אפשר יהיה לקחת מהם כלל. לכן אני שואל: מאילו
 מקורות אפשר יהיה לקחת את האחוז, ומאילו מקורות אי-אפשר יהיה?

(2) כיוון שהכסף צריך להיות בקרן שמורה,
 צריכה להיות שאלה של התמורה בלירות ישראליות לכיסוי הקרן הזאת. במה זה
 יכוסה?

שר האוצר - ל. אשכול:
 אני בטוח שאם נגיד X לנותני ההענקה
 שאנו רוצים לעשות זאת בחלק מהכסף שלהם -
 הם ישמחו לכך.

ס. סנה:
 משום כך נתנו רק 17% לחקלאות?

סר זנגי:
 זאת היתה חלוקה קודמת.

שר האוצר - ל. אשכול:
 אני בטוח שאילו יכולתי לרמוז להם: אנו
 רוצים גם מ-70,000,000 הדולר האלה
 להוריד אחוז מסויים לקרן כזאת - גם היו שמחים לזה. על כל פנים, אין לי
 כל כוונה שזה יפול על אצא הצרכן. אם כי הרעיון הזה דוקא מוצא-חן בעיני.
 אני רוצה שיהיה ידוע שמכל דולר - או מכל זוג נעליים או מכל קילו סוכר -
 פרוטה אחת הולכת להבטחת העתיד.

ס. סנה:
 אולם ברור שצריך יהיה להכניס במקום
 כלשהו את התמורה בלירות ישראליות.

סר זנגי:
 אין זה ברור כל-כך. האוצר יכול לחלק
 את הסכומי ההוצאה באופן שווה - פחות 2%.
 אנו משלמים למלווה העצמאות את התמורה. כפי שאנו מקבלים אותה בלירות
 ישראליות, וזה נכנס לתקציב כהכנסה. אא הדולרים נכנסים למחלקת ההוצאה
 המשלמת בעדף לירות ישראליות - ואין זה משנה את התקציב.

ז. סוזאייב:
 אם כך - הרי שהאוצר באמת ישלם זאת.

א. צילינג:
 בכל אופן, לי לא ברור כל העניין, ואני
 דורש על כך ביאור יסודי.

שר האוצר - ל. אשכול:
 אמרתי שלפי שעה אין עדיין החלטה סופית.

י. פורדן:
 בתקציב אצא נרשמת ההכנסה וההוצאה.
 מה שומרים - אין סכומים לתקציב.

שר האוצר - ל. אשכול:
כמוכן שטוב היה אילו יכולנו לקנות זאת מעודפי הכנסה שיש לנו, ולא על ידי הדפסת שטרי בנק נוספים. על כל פנים - העניין הזה של העברת התמורה קל יותר מאשר העברת הזהב, זה ברור, ואני רואה כמה וכמה מקורות ~~אם~~ לכך.

היתה שאלה בדבר גודל המשא ומתן עם ממשלת ארצות-הברית בדבר ערבות להשקעות בישראל. - היתה חליפת מכתבים בין הממשלה ובראשי פרקים הוסכם על החוזה המעניק לממשלת ארצות הברית אותן הזכויות בנוגע לערבויות שממשלת ישראל נותנת ליחידים, שהם נתיני ארצות הברית ומשקיעים כסף בארץ. הנציגות הדיפלומטית של ממשלת ארצות הברית בארץ הודיעה שעם אישור טיוטת ההסכם, ייחשב החוזה כבעל תוקף. ממשלת ישראל אישרה את טיוטת החוזה הנ"ל, ועתה עוסק משרד החוץ בהחתמת הגורמים בארצות-הברית.

י. פורר:
אני מבין בכך שממשלת ארצות הברית סוכנה לקבל את הערבת כלפי המשקיע, אם ישנה השקעה, ואנו צריכים להסכים לזה.

שר האוצר - ל. אשכול:
מה שאנו מבטיחים למשקיע אמריקני הוא: שיהיו לו זכויות. אותם הדברים שאנו מבטיחים, רוצה לתת ממשלת ארצות הברית, לגבי מפעלים שאנו מסכימים להם, יש להניח שאם פעם לא נוכל לשלם ולממשלת ארצות הברית תהיה אפשרות לשים יד על כספים של ממשלת ישראל - היא תעשה זאת. אז עלינו להחליט אם אנו רוצים לעשות זאת או לא.

מ. סנה:
(א) ההצעה באה מצד ממשלת ארצות הברית - לקא מצד ממשלת ישראל;

(ב) כאשר לפני זמן קצר היו פה עורכי עתונים אמריקניים בסיוור - הם נפגשו במלון "המלך דוד" עם מר א' בן-גוריון ושאלו אותו על דבר ההצעה הזאת, והוא ענה בשלילה ואמר שהממשלה איננה נוטה לצורה זו. וכחסבר הוא אמר שעל ידי כך מאבדת ממשלת ישראל את השליטה המוחלטת - ואולי אפילו את העדיפות - בחלוקת הדביזים שלה שהיא מקבלת מארצות-הברית. אם ישנה ערבות של ממשלת ארצות-הברית, והיא צריכה לתת דולרים לכאן - היא אומרת: פירמה אמריקאנית זאת, קודמת, בנוגע ל-10% מההון שמחזירים כל שנה. באופן כזה מקבלים המשקיעים האמריקניים את העדיפות. זה היה החסבר של מר בן-גוריון, ואני שואל: מה נשתנה בינתיים?

שר האוצר - ל. אשכול:
אני לא עקבתי אז אחרי הפרטים - אבל עכשיו אני רוצה לשאול את עצמי ואוהך: איפה החשבון כאן? (א) מאצא נאמר שממשלת ישראל יכולה להגיד לכל מפעל שהיא איננה רוצה אותו ואת הערבות בשבילה; (ב) לעומת זאת, אם אנו נגיד שאין אנו רוצים, מכיון שזה כבר הופיע - ייתכן שימצאו יהודים שהיו רוצים להשקיע כסף בישראל, ויהיה להם עתה תירוץ נוסף.

א. ציזלינג:
ההבדל הוא הבדל שבין ערבות לפקדון. ערבות היא דבר רציני מאד - אבל לפעמים אין עומדים בה.

שר האוצר - ל. אשכול:
אז צריכה הממשלה להגיד: הערבויות שלי הן על תנאי. הממשלה יכולה להגיד שאין היא מעוניינת במפעלים מסויימים - ומוותרת על הערבות. שקלנו את ה"מעד" ואת ה"נגד". אם מחר יקומו מספר יהודים שהיו מוכנים להשקיע כסף, ויאמרו: "הממשלה שלנו רוצה לחזק את בטחוננו ואתם אינכם רוצים - סימן שאתם חושבים את הערבות שלכם פחות מאשר אצא אם ישנה ערבות של ממשלתי, שמא יבכו קצת יותר מכספיהם". בדרך זו ראינו שאפשר אולי להפסיד יותר מאשר להרוויח. אילו נמצאו עוד כמה ממשלות שהיו שולחות את היהודים שבהן להשקיע כספים בישראל בצורה זאת - לא היה המצב רע כל-כך.

א.כ.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

האם נקבל את העתק ההסכם הזה?

א. ציולינג:

אינני מתנגד לכך. לא בחזיק זאת בסוד.

שר האוצר - ל. אשכול:

חבר הכנסת סוזאייב שאל: מהי המדיניות החדשה של הממשלה בקשר לנזם ללא תשלום? - אני שותף לשאלה זו, כלומר: אין מדיניות.

ז. סוזאייב:

השאלה היתה מכוונת לאפיק מסויים. אני טענתי שלפי השיטה החדשה שבה נוהגת הממשלה, הרי פעולה זו גורמת ומעודדת את השוק השחור. לפי שיטה חדשה זו מוציאים משרדים אחרים רשיונות יבוא, אצא 50% לפי חישוב דולר-לירה, ו-50% לפי מכירה חפשית. אם מישהו עושה עסק של 100,000 דולר - האוצר יודע שמשלמים בעד זה כיום בערך 250,000 ל"י. אולם הוא מרשה להכניס בחשבון חסום רק 100,000 לירות - ו-150,000 הלירות הנוספות מתגלגלות מתחת לשולחן - מפני שהאוצר איננו מרשה להכניס את הכסף אלא בחשבון חסום בדקתי את הדבר. אם מקבל הסחורה רוצה לשלם את כל התמורה בחשבון חסום של מעביד ההון - אין האוצר מרשה זאת. האדם הקונה יכול להוכיח לגבי מס-הכנסה הוצאה אץ של 100,000 לירות בלבד - על 150,000 לירות אין לו הוכחה. המסקנה היא שהוא צריך למכור את הסחורה בצורה כזאת שירוויח כסף מבלי להוכיח למס-הכנסה. תשובתם של האנשים האחרים לדבר היתה בלתי מספקת, ומכיוון ששאלה זו יכולה לסכך מאד את האוצר - ברצוני לקבל עליה את תשובת השר.

שר האוצר - ל. אשכול:

אבדוק את הפרטים ואביא לך תשובה. בענין זה יהיו בוודאי חיפושי דרך ומחשבות וישנן כמה דרכים שאולי מוקדם לתת עליהן תשובה.

היתה שאלה: מהם הסידורים המעשיים של הממשלה בנוגע לתשלומים מוקדמים מגרמניה? -

ז. סוזאייב:

שאלה זאת שאלתי לא מתוך אספקט פוליטי, אלא מתוך אספקט של "תכלית", מתוך אספקט כספי. אני מבקש שיביאו לנו פרטים - אפילו לא מוגמרים - על המצב, על סוגי הסחורות שרוצים להביא, כיצד ימכרו אותן, צורת הארגון וכו'.

י. נדר:

יש לי בקשה בענין זה, שהשר לא יספר זאת בוודקה, אלא לאותם החברים המעוניינים ב"תכלית".

שר האוצר - ל. אשכול:

ברשות היו"ר אעשה זאת. אולם מוטב לא לעשות זאת לפני שהענין נגמר - ויש לי יסוד לקוות שזה יהיה תוך 7 עד 10 ימים.

למה
חבר הכנסת קלמר שאל: אצא יש צורך לקיים את האפורטרופסות לנכסי נפקדים במקביל לרשות הפיתוח? אינני יכול להגיד שחקתי בענין זה, אבל זהו ענין של שני חוקים נפרדים. ייתכן שאפשר לחשוב על טמיעה במנגנון.

מ. קלמר:

אני לא התכוונתי אצא למנגנון נפרד - אלא לחיסול הענין פעם אחת ולתמיד.

שר האוצר - ל. אשכול:

זהו ענין של התייעצות עם משרד החוץ ויועצים משפטיים.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

שר האוצר - ל. אשכול:

היתה שאלה: מהו מצב הקרקעות שנמכרו לקרן-הקיימת? - עד עכשיו נמכרו סופית 1,000,000 דונם. מדובר היה על 2,000,000. בעד המיליון שי למה הקרן-הקיימת כמעט את כל הכסף - ביחד עם החלק שהאגף להתיישבות. עד כ-1,000,000 ל"י חייבת הקרן-הקיימת לשלם, אם אינני טועה.

י. רוקח:

הקרן-הקיימת חייבת למדינה כסף - וכתוב שאנו משלמים לה כספים.

שר האוצר - ל. אשכול:

בעד המיליון הראשון הם צריכים לשלם תוך 6-7 שנים. מזה הולך להתיישבות דרך הממשלה יש להם חשבון לענין הזה. הם יכולים לדרוש לשלם זאת תוך 8-10 שנים אצט"ל במקום תוך 6-7 שנים - ואז ישאר להם כסף לייעור. אולם סודר שהם ישלמו את הכסף תוך 6-7 שנים - ובעד הייעור יילוו כסף אחר. אני מחפש דרכים לשחרר לנו את הפקדון המונח עדיין בבנק הלאומי. כאשר נגמור את החוזים עם הקרן-הקיימת - אולי נוכל לחפש בחזרה את הכסף בבנק הלאומי. אין אפשרות להוליך את הדברים בדרך אחרת. על חשבון מיליון הדונם, עבר כבר כ-1/4 על שם הקרן-הקיימת. העיכוב היה בגלל חוסר ספדי החוזה שיאשרו את מצב הנפקדות של קרקעות אלו. יש להניח שבזמן הקרוב ביותר יעברו כל השטחים לרשות הקרן-הקיימת.

ס. קלמר:

לא התכוונתי רק לצד הפורמלי של העברת הקרקעות לרשות הקרן-הקיימת. התכוונתי להעמיד זאת באופן מעשי לרשות הקרן-הקיימת. היא ככולה בחלוקת אדמות לחברות שיכון. היא טוענת שהממשלה אצט"ל בחזרה קרקעות, לאחר שקיבלה בעדה כספים. לקחה

שר האוצר - ל. אשכול:

אפשר לסמוך על הקרן-הקיימת שתדע לעמוד על ענייניה בתוקף. אולם נכון הוא שכאשר מגיעים למימוש העברה של 1,000,000 דונם - ישנן צרות. היחסים בין הממשלה ובין הקרן-הקיימת טובים בהחלט.

י. רוקח:

אני מבקש שהאוצר יחיש את העברת האדמות אצט"ל שעליהן נבנו כבר בתים, כי אנשים מעבירים את הבתים מהאחד לשני, ונגרמת אנדרלמוסיה.

מר זנגי:

ישנו לחץ חזק על אנשים - ומעבירים ככל האפשר.

שר האוצר - ל. אשכול:

חבר הכנסת קלמר שאל בנוגע לאמפקת חמרי בנין, אצט"ל ופתרון שאלת שיכון הוותיקים והשיכון העממי. - ישנן עוד כ-1200 יחידות בשיכון הוותיקים. נאמר לי ששר האוצר המנוח הנטיח את 500 מל"י ירות אצט"ל - ונשפור על הבטחתו. זאת במידה שהעיכוב נגרם שלא באשמת המשתכנים. במידה שהיתה נקשה להעלות את ההלוואה על 500 ל"י - אני חושש שזאת לא נוכל לבצע. אני הייתי מציע לבטל בכלל את ענין שיכון הוותיקים שנותר עוד - ולהעביר זאת לשיכון העממי.

ס. קלמר:

בתנאי שאותם אנשים יקבלו עדיפות בתור לשיכון העממי, כי השיכון העממי עלול להימשך כ-4 שנים.

שר האוצר - ל. אשכול:

זאת אינני יכול לעשות, כי פירושו של

א.כ.ב.

ישיבת ועדת הכספים
6.8.52

אני רק מביע שאלה שבזאת ייגמר
העניין ולא נצטרך עוד לדון בו.

י. רוקח:

מ. סנה:
בקרוב יהיה עלינו להתחיל בדיון על
פרטי תקציב הפיתוח. שם ישנה השאלה
של סכום מסויים מתוך ה-34,000,000 ל"י של הרזרבה הכללית. אני מבקש
שהמטלה תביא לנו בהקדם תכנית לחלוקת סכום זה.

בעניין זה אעשה מאמץ מיוחד.

שר האוצר - ל. אשכול:

הינ"ר י. גורי:
ועדת המסנה לענייני תקציב הבטחון
סיימה את עבודתה. גם לתקציב הבטחון
ישנו סכום בתוך הרזרבה הכללית, וכאשר נדון בתקציב הבטחון - ממילא
נצטרך לנגוע בעניין זה.

מ. סנה:
עניין שני: ישנה ועדת מסנה לענייני
ההענקה. בהענקה הראשונה סיימנו.
אולם בהענקה הראשונה טרם התחלנו לדון. אני מבקש שהוועדה תתכנס
לפחות פעם אחת לפני הפגרה.

ייתכן שלא יהיה בזה עניין עד לפגרה.

שר האוצר - ל. אשכול:

מ. סנה:
היה נוהג שלפני שהעניין מגיע לפרסום -
מקבלת הוועדה אינפורמציה על כך.
דבר שלישי: עניין החוזה עם האסלג.
החוזה הקודם נשתנה בינתיים, ואני מבקש להביא עניין זה בפנינו.

נבקש את שר המשפטים - שהוא החולש
על שטח זה - להביא זאת על השולחן.

שר האוצר - ל. אשכול:

מ. סנה:
ברצוני רק להעיר שאם רוצים להפעיל
את החוזה - ישנה פרוצדורה משפטית.

אמסור הכל לשר המשפטים. חזקה עלינו
שהוא מכיר את הפרוצדורה המשפטית.

שר האוצר - ל. אשכול:

הישיבה סגורה.

הינ"ר י. גורי:

(הישיבה נמשכה בשעה 13.15.)